

prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani: O. Țurcan
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău: L. Bulgac, G. Dașchevici, S. Gîrbu

DECIZIE

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex”,

în cauza civilă cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Bet-Auto” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel declarată de Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex” și s-a menținut hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 04 noiembrie 2016, SRL „Imvilpex” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Bet-Auto” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii reclamantul a invocat că , la data de 30 iunie 2014, între SRL „Bet-Auto”, în calitate de „vînzător”, și SRL „Imvilpex”, în calitate de „cumpărător”, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 2, potrivit căruia „vînzătorul” s-a obligat să transmită în proprietate „cumpărătorului” materiale de construcție, iar ultimul să achite plata potrivit condițiilor prevăzute de contract.

A indicat SRL „Imvilpex” că, în pct. 3.1. din contractul menționat mai sus este indicat că „cumpărătorul” achită costul materialelor primite în avans în sumă de 76 000 lei. Astfel, la data de 30 iunie 2014, SRL „Imvilpex”, conform ordinului de plată nr. 225 , a transferat la contul SRL „Bet-Auto” suma de 76 000 lei pentru materiale de construcții.

Astfel, a specificat reclamantul că în perioada 01 iulie 2014 - 26 iulie 2014, a fost livrată marfa în sumă totală de 69 300 lei, fapt confirmat prin facturile fiscale. Potrivit

Actului de verificare din 01 noiembrie 2016, reclamantul a achitat cu 6 700 lei mai mult decât costul mărfii livrate de către pârât.

A specificat reclamantul că din acest considerent, la data de 12 iunie 2015, 23 iunie 2015 și 07 octombrie 2016 s-a adresat cu somații, prin care a solicitat restituirea banilor achitați în plus, însă careva acțiuni nu au fost întreprinse de către pârât. Totodată SRL „Imvilpex” și-a rezervat dreptul de a se adresa în instanța de judecată pentru încasarea forțată a sumei.

A menționat că SRL „Bet-Auto” și-a majorat patrimoniul din contul prestatorului SRL „Imvilpex”, prin transferul la contul acceptantului a surplusului de bani.

În cadrul examinării pricinii, reclamantul SRL „Imvilpex” și-a concretizat pretențiile, solicitând obligarea SRL „Bet-Auto” să restituie suma de 1 750 lei, ce constituie surplusul de bani transferați la contul acestuia, achitarea sumei de 2 329,77 lei, ce constituie dobânda de întârziere calculată în temeiul art. 619 Cod civil, încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3 270 lei, dintre care 3 000 lei cheltuieli de asistență juridică și 270 lei taxa de stat.

Prin hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea depusă de SRL „Imvilpex” a fost admisă parțial și s-a dispus încasarea din contul SRL „Bet-Auto” a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în mărime de 270 lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 1 000 lei, iar în total suma de 1 270 lei.

În rest, acțiunea în partea încasării din contul SRL „Bet-Auto” a dobânzii de întârziere în mărime de 2 329, 77 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Împotriva hotărârii instanței de fond, la data de 12 iunie 2017, a declarat apel SRL „Imvilpex”, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond, în partea respingerii parțiale a capetelor de cerere referitoare la cheltuielile de asistență juridică și a dobânzii de întârziere, cu emiterea în partea respectivă a unei noi hotărâri prin care pretențiile nominalizate să fie admise integral.

Prin decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel declarată de SRL „Imvilpex” și s-a menținut hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La 24 iulie 2018, SRL „Imvilpex”, a declarat recurs împotriva actelor judecătorești ale instanțelor inferioare, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani în partea încasării cheltuielilor de asistență juridică și a dobânzii de întârziere, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în partea încasării din contul SRL „Bet-Auto” în contul SRL „Imvilpex” a dobânzii de întârziere în sumă de 2016,75 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3 000 lei și a sumei de 202,50 lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de apel și 135 lei cu titlu de taxă de stat achitată pentru depunerea cererii de recurs.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurentul a menționat că instanțele au omis faptul că și-a întemeiat acțiunea pe prevederile art. 1389 și 1395 Cod civil, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză, și nu prevederile art. 602 ale Codului Civil, pe care le-a invocat instanța referitor la obligațiile contractuale existente între părți.

Or, SRL „Imvilpex” nu a negat existența obligațiilor contractuale între părți (în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 2 din 30 iunie 2014), însă obligația de a

restitui suma de 4 950 de lei nu este o obligație contractuală, ci o obligație ce rezultă dintr-un raport de îmbogățire fără justă cauză.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 16 august 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

SRL „Bet-Auto” nu și-a exercitat dreptul respectiv și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către SRL „Imvilpex”, la 24 iulie 2018 împotriva deciziei instanței de apel din 19 aprilie 2018, este depus în termen, în situația în care la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării de către recurent a acesteia.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ prin încheierea din 10 octombrie 2018 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului. Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând recursul declarat, în limitele invocate și pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre în această parte.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul este în drept, să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluzia instanței de apel și a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani în partea respingerii acțiunii privind încasarea din contul SRL „Bet-Auto” a dobânzii de întârziere în mărime de 2 329, 77 lei, este ilegală și neîntemeiată fiind emisă contrar circumstanțelor cauzei și normelor de drept material și procedural aplicabile litigiului dedus judecății.

După cum s-a stabilit, SRL „Imvilpex” înaintând acțiunea în judecată împotriva SRL „Bet-Auto” a solicitat obligarea SRL „Bet-Auto” să restituie suma de 6 750 lei, ce constituie surplusul de bani transferați la contul acestuia, achitarea sumei de 2 329,77 lei, ce constituie dobânda de întârziere calculată în temeiul art. 619 Cod civil, încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3 270 lei, dintre care 3 000 lei cheltuieli de asistență juridică și 270 lei taxa de stat.

Astfel, prima instanță fiind investită cu judecarea pricinii în speță, a admis parțial acțiunea depusă de SRL „Imvilpex” și a dispus încasarea din contul SRL „Bet-Auto” în beneficiul SRL „Imvilpex” a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în mărime de 270 lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 1 000 lei, iar în total suma de 1 270 lei.

În rest, acțiunea în partea încasării din contul SRL „Bet-Auto” a dobânzii de întârziere în mărime de 2 329, 77 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către SRL „Imvilpex”, împotriva hotărârii din 15 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, instanța de apel, verificând legalitatea hotărârii contestate, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și având la bază cumulul de probe prezentate de participanții la proces, a ajuns la concluzia de a respinge apelul depus de SRL „Imvilpex” și a menținut hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

În susținerea deciziei adoptate instanțele au indicat că, deoarece SRL „Imvilpex” recunoaște că SRL „Bet-Auto” a executat obligația respectivă, însă costul mărfurilor livrate este mai mic decât suma achitată în avans, iar obligația de a livra mărfuri nu poate fi catalogată ca o obligație pecuniară, SRL „Bet-Auto” nu poate fi impus la achitarea către reclamant/apelant a dobânzii de întârziere pentru neexecutarea în termen a obligațiilor.

În susținerea soluției date, instanțele de judecată s-au referit și la faptul că nu a fost stabilită vina SRL „Bet-Auto” în executarea a careva obligații. Instanțele ierarhic inferioare au considerat că deoarece SRL „Imvilpex” a achitat benevol suma în avans, nu sunt aplicabile prevederile art. 619 Cod civil, motiv pentru care au concluzionat că în temeiul art. 602 alin. (1) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din aplicarea și interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios în coroborare cu materialul probator prezentat de părți.

În acest sens, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că consideră hotărârile instanțelor judecătorești neîntemeiate

în partea respingerii acțiunii privind încasarea dobânzii de întârziere, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) Codul de procedură civilă, probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar în conformitate cu prevederile art. 130 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că din materialele cauzei rezultă cu certitudine că la 30 iunie 2014, între intimat, în calitate de „Vanzător” și recurent, în calitate de „Cumpărător”, a fost semnat Contractul de vânzare- cumpărare nr. 2, în temeiul căruia Vanzătorul s-a obligat să transmită Cumpărătorului marfa (materiale de construcție) iar cel din urmă - să achite costul mărfii.

Potrivit art. 3.1. al Contractului, recurentul a achitat în avans costul materialelor în sumă totală de 76 000 lei. Ulterior, intimatul a livrat recurentului marfă în valoare de 71 050 lei.

La 12 iunie 2015, 23 iunie 2015 și 07 octombrie 2016 recurentul a expediat intimatului o serie de somații, solicitând restituirea diferenței dintre suma achitată în avans și costul materialelor efectiv livrate.

Prestația de 4 950 lei a fost restituită de intimat recurentului la data de 23 martie 2017, după depunerea cererii de chemare în judecată.

Reieșind din cele supra relatate, Colegiul constată că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin de către prima instanță și instanța de apel.

În contextul pretențiilor deduse judecării instanța de recurs reține că conform art. 1395 Cod civil, persoana care a dobândit un patrimoniu fără justă cauză este obligată să transmită sau să compenseze persoanei îndreptățite toate fructele pe care le-a obținut sau trebuia să le obțină din momentul în care a aflat sau trebuia să afle despre lipsa temeiului prestației acceptate.

Pentru suma datorată conform alin.(1) se calculează dobânda în condițiile art. 619.

Conform art. 619 alin. (1) - (2) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Potrivit dispozițiilor art. 575 alin. (1) Cod civil, în cazul în care termenul de executare a obligației nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricând executarea ei, iar debitorul este îndreptățit să o execute

oricând. Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul cererii creditorului.

În sensul dispozițiilor citate, este de înțeles că concluziile instanței de apel privind temeinicia hotărârii instanței de fond în partea respingerii pretenției privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 2 329, 77 lei, sunt neîntemeiate.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că instanțele nu au dat apreciere faptului că obligația de a restitui suma de 4 950 de lei nu este o obligație contractuală, ci o obligație ce rezultă dintr-un raport de îmbogățire fără justă cauză.

Or, conform prevederilor art. 1389 alin. (1) și (2) Cod civil, persoana care, fără temei legal sau contractual, a dobândit ceva (acceptant) ca urmare a executării unei prestații de către o altă persoană (prestator) sau a realizat în alt mod o economie din contul altuia este obligată să restituie acestei alte persoane ceea ce a primit sau a economisit. Nu este relevant faptul dacă îmbogățirea fără justă cauză a avut loc ca rezultat al comportamentului uneia dintre părți, a unui terț sau ca urmare a unei cauze independente de voința lor.

Persoana care, întru executarea unei obligații prezente sau viitoare, a prestat ceva altuia poate cere restituirea prestației dacă: temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior; obligația este blocată de o excepție care exclude pe termen lung posibilitatea executării ei.

Deci, deoarece, SRL „Bet-Auto”, nu a livrat recurentului marfa de întreaga sumă achitată în avans, după înaintarea primei somații, la 12 iunie 2015 suma de 4 950 de lei urma a fi restituită de către SRL „Bet-Auto”, astfel încât suma de 4 950 lei a devenit o îmbogățire fără justă cauză în patrimoniul intimatului.

Achitarea, la 23 martie 2017, de către de către SRL „Bet-Auto”, recurentului a sumei de 4 950 lei confirmă existența și recunoașterea obligației SRL „Bet-Auto” de restituire a prestației.

La fel, atât prima instanță, cât și instanța de apel, au considerat ca fiind întemeiată acțiunea recurentului în partea încasării datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Or, acțiunea recurentului de încasare a datoriei a fost întemeiată pe obligația intimatului de restituire a prestației (îmbogățire fără justă cauză). Admiterea acestei pretenții atrage subsecvent și aplicarea art. 1395 al Codului Civil, care reglementează instituția îmbogățirii fără justă cauză.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, menționează că este evident că concluziile instanței de apel referitor la respingerea cererii de chemare în judecată în această parte, nu pot fi reținute și sunt neîntemeiate.

Potrivit art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții.

Depunând cererea de recurs, SRL „Imvilpex”, a achitat taxa de stat în sumă de 135 lei, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 140 din 24 iulie 2018 (f.d. 113).

În consecință, soluționând chestiunea privind compensarea cheltuielilor de plată a taxei de stat la depunerea cererii de apel și a cererii de recurs, Colegiul va dispune

încasarea în beneficiul SRL „Imvilpex”, din contul SRL „Bet-Auto”, a sumei de 337, 5 lei.

Față de cele ce preced și fiind cert că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, nefiind necesară verificarea și administrarea suplimentară a altor dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea respingerii acțiunii cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) art. 445 alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex”.

Se casează decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Bet-Auto” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Bet-Auto” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează din contul Societății cu Răspundere Limitată „Bet-Auto” în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Imvilpex” următoarele sume bănești: 2 329, 77 de lei cu titlu de dobânda de întârziere și 337, 5 lei cu titlu de taxă de stat;

În rest, decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Imvilpex” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Bet-Auto” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Galina Stratulat